

Ensemble

Albert Quesada

Wanneer muziek de beweging dirigeert

Ensemble

'Van alle kunstvormen staat muziek op een bijzondere plek, door geen enkele ster belicht buiten zichzelf en volslagen zonder betekenis... buiten haar eigen betekenis.' Het is een citaat van de Amerikaanse componist en dirigent Leonard Bernstein. Zijn werk vormt het uitgangspunt voor Ensemble, waarin choreograaf **Albert Quesada** alsnog probeert een brug te bouwen tussen muziek en beweging.

Muziek en het beluisteren ervan vormt een belangrijke rode draad in de dansvoorstellingen van Albert Quesada. 'De voorbije jaren heb ik intensief onderzoek gedaan naar de wisselwerking tussen beweging en de manier waarop je naar muziek luistert. Mijn voorstellingen zou je kunnen zien als een soort koptelefoon, die telkens weer een ander aspect van de muziek accentueert: de klankkleur, het ritme, het ruimtelijk effect, de bas-tonen... Ik dwing het publiek op een andere manier naar composities te luisteren.'

In Ensemble zijn dat de composities van **Leonard Bernstein**, die onder meer de muziek componeerde voor West Side Story. 'Ik heb een zwak voor Bernstein', bekent Albert. 'Bernstein was naast componist ook dirigent en docent. Hij hield regelmatig vurige lezingen over muziek. Een aantal daarvan zijn vastgelegd op film. Hij is ook de man die in de jaren vijftig en zestig heel veel principes van de opera naar Broadway heeft gebracht. De ouverture bijvoorbeeld, die aan het begin van een opera komt en een overzicht geeft van alle melodieën die later nog aan bod komen, is onder invloed van Bernstein ook op musicals toegepast.'

Albert is vooral vertrokken vanuit zijn werk als dirigent. 'Dat is toch waanzinnig', zegt hij, 'Honderd muzikanten volgen één man die een partituur volgt. Want vaak gaat het om werken die eeuwen geleden gecomponeerd zijn. Dat vraagt een onwaarschijnlijk inlevingsvermogen, om je in te beelden hoe de componist het zou bedoeld hebben. Daarnaast moet je als dirigent een perfecte kennis hebben van ieder afzonderlijk instrument waaruit je orkest is opgebouwd. Ik heb daar een ontzaglijk groot respect voor.'

Maar ook op vlak van beweging biedt dirigeren meer inspiratie dan componeren. 'Ik vind dirigenten intrigerend om naar te kijken', zegt Albert. 'Vooral de daadkracht van hun bewegingen boeit mij, de manier waarop zij die gebruiken om iets te vertellen, te communiceren. Het is allemaal zeer direct, zeer duidelijk. Dat is bijna het tegenovergestelde van dans, waar beweging abstract is, te abstract toch om er instructies mee te geven. Al ligt er volgens mij veel in de mimiek. Je moet maar eens beelden bekijken van een dirigent. Wat hij doet met zijn mond, de richting waar hij naar kijkt, geeft veel betekenis aan zijn beweging. Ik wil die technieken ook binnen de dans toepassen. Ik ben ervan overtuigd dat een publiek veel meer op de uitdrukking van dansers let, dan we nu aannemen.'

Albert Quesada woont in Brussel maar is oorspronkelijk van Barcelona. Hij studeerde er filosofie en multimedia. Later volgde hij les aan de Hogeschool voor de Kunsten in Amsterdam en aan P.A.R.T.S., waar hij afstudeerde in 2008. De voorbije jaren werkte hij onder meer samen met Thomas Hauert, Benjamin Vandewalle en zijn vroegere leerkrachten David Zambrano en Chrysa Parkinson. Ensemble, dat hij maakt in samenwerking met Passerelle, gaat verder op zijn solo *on Bach & Could*, het duet *Trilogy* en de voorstelling *Slow Sports*.

Quesada is vertrouwd met Kortrijk. De voorstelling *Slow Sports* werd gedeeltelijk gemaakt in het Kunsten Centrum Buda. En in februari staat hij met *Trilogy* in de Kortrijkse Stadsschouwburg. De samenwerking met Passerelle is dan ook geen toeval, maar een mooi voorbeeld van de synergie tussen de verscheidene spelers van de Kortrijkse culturele scène.

Laura Simons tijdens de repetities van Ensemble

Hoewel Bernstein als dirigent primeert is er in *Ensemble* ook ruimte voor Bernstein als componist en als docent. 'De structuur van de voorstelling is gebaseerd op wat hij heeft gerealiseerd. Uiteraard zullen zijn composities te horen zijn. We laten ook filmfragmenten zien, terwijl hij dirigeert, maar ook wanneer hij lezingen geeft. De ondertiteling daarbij moet mee de wereld van Bernstein helpen oproepen. Zoals ik al zei, heeft hij tijdens zijn leven vaak zeer bevolgen speeches gegeven. In een andere lezing vertelde hij dat je niet moet nadenken over muziek, maar dat het je direct in het hart treft. Allemaal dankbaar materiaal.'

Muziek als motor voor beweging

Voor *Ensemble* werkte Albert over de loop van twee maanden samen met vier dansers van *Passerelle*. 'Het was de eerste keer dat ik mijn ideeën rond dans en muziek kon toepassen op een groep. Daarvoor maakte ik al een solo en een duet.'

Ik vind dirigenten bijzonder intrigerend om naar te kijken, vooral de daadkracht van hun bewegingen, de manier waarop ze die gebruiken om iets te vertellen, te communiceren.

De repetities verliepen steeds volgens hetzelfde stramien. 'In de voormiddag werkten we rond beweging en lichaamsbewustwording. De mensen van *Passerelle* halen, zeker als amateur, een behoorlijk niveau. Maar een lichaam biedt zo veel meer mogelijkheden dan wat er op dansscholen wordt aangeleerd. In ons lichaam zitten duizenden gewrichten, goed voor een eindeloos aantal combinaties. In de namiddag werkten we rond de muziek die we in de voorstelling gebruiken, veel luisteren dus, maar ook praten over wat ons aanspreekt en wat ons ontroert. Want daar gaat het om in deze voorstelling: de verhouding tussen dansers en muziek, de geschiedenis tussen die twee. Dat betekent ook dat de voorstelling nog zal groeien naarmate ze gespeeld wordt.

Ensemble is grotendeels op improvisatie gebaseerd. De dansers bewegen volgens hoe ze zich voelen. En dat zal ongetwijfeld evolueren. Ik heb het zelf gemerkt met mijn solo. Ik voer die ondertussen al zeven jaar op en de laatste voorstellingen lijken steeds meer op elkaar, omdat het een beetje thuiskomen is. Je hebt je die muziek eigen gemaakt. Maar toch is er nog altijd een verschil, kan ik nog steeds verrast worden door die muziek, omdat ik luister in een andere zaal, in het gezelschap van een ander publiek. Ik ben ondertussen ook al zeven jaar ouder én word beïnvloed door de herinneringen die ik meedraag aan alle vorige performances.'

De aanpak van Albert moet leiden tot een ander soort dansvoorstelling, waarin muziek een prominentere plek krijgt, of minstens met het juiste respect behandeld wordt. 'Ik wil dat muziek de motor is van de beweging; verduidelijkt hij.

Work in ongoing progress

De samenwerking met *Passerelle* is voor Albert niet onbelangrijk. 'Het is een mooie kans om nieuwe dingen uit te proberen, zonder al te veel druk. Zoals ik al zei, was dit de eerste keer dat ik met een groep van vier dansers heb gewerkt. Wat me vooral benieuwde, was hoe ze samen naar die muziek zouden luisteren, hoe ze met het werk van Bernstein zouden interageren, maar ook met elkaar. Vandaar trouwens de naam van de voorstelling: *Ensemble*. Dat verwijst naar een muziekensemble, maar ook naar het geheel van dansers, muziek en beeld en de manier waarop die elkaar beïnvloeden.'

Ook de manier waarop Albert de muziek geselecteerd heeft is anders dan anders. 'Ik heb deze keer een zeer ruime keuze uit de werken van Bernstein gemaakt, terwijl ik anders met een fragment van pakweg twee minuten werk voor een voorstelling die tien keer zo lang duurt.'

Albert kreeg dus veel ruimte om te experimenteren, maar ook over het eindresultaat is hij tevreden. 'Het kan enkel nog beter worden', glimlacht hij. 'Ik had het eerder al over de manier waarop mijn voorstellingen nog evolueren nadat ze klaar zijn. Ik vind dat een mooi proces en bij *Ensemble* kijk ik daar nog meer dan anders naar uit. Naargelang de dansers het vaker zullen opvoeren, ook in mijn afwezigheid, zullen ze zich het stuk steeds meer toe-eigenen. En dat zogenaamde ownership, het eigenaarschap van die voorstelling, is belangrijk. Hoe meer *Ensemble* HUN verhaal wordt, hoe meer ze er hun ziel zullen instoppen en hoe beter het resultaat zal worden. Je kan het zien als een soort work in ongoing progress.'

'Als ik naar een voorstelling ga', besluit hij, 'en het licht gaat uit is er altijd de hoop dat er iets zal gebeuren dat mijn leven verandert of mij minstens voedt met nieuwe inzichten en ideeën. *Ensemble* moet op termijn steeds sterker aan die standaard voldoen.'